

UAB „PIENO TYRIMAI“ RIZIKŲ VALDYMO POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. UAB „Pieno tyrimai“ (toliau – Bendrovė) rizikų valdymo politikos (toliau – Politika) tikslas – nustatyti vieningą ir bendrais principais pagrįstą rizikų valdymą, siekiant užtikrinti Bendrovės strateginių tikslų įgyvendinimą, užtikrinti saugią aplinką darbuotojams, suinteresuotų šalių pasitikėjimo Bendrove didinimą bei gerinti teikiamų paslaugų kokybę.
2. Politikoje yra apibrėžiamos pagrindinės rizikų valdymo sąvokos, rizikų valdymo organizavimo principai, rizikų valdymo procesas ir atsakomybės.

II SKYRIUS VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

3. Rizika – neplanuotų įvykių, kurie gali daryti neigiamą arba teigiamą įtaką Bendrovės veiklai (strategijos įgyvendinimui, finansiniams rezultatams, aplinkai, darbo saugai, reputacijai ir t.t.) galimybė.
4. Rizikos veiksnys – aplinkybė arba galimas įvykis, kuris didina rizikos pasireiškimą.
5. Rizikos lygis – rizikos dydis, išreikštas rizikos tikimybės ir rizikos galimo poveikio sandauga. Kiekvienai rizikai gali būti priskirtas „žemas“, „vidutinis“, „didelis“ arba „kritis“ rizikos lygis.
6. Rizikų žemėlapis – visų identifikuotų ir įvertintų rizikų sąrašas, klasifikuotas pagal rizikos tikimybę, rizikos galimą poveikį ir rizikos lygį.
7. Rizikų registras – nuolatos aktualizuojamas dokumentas, kuriame pateikiama informacija apie rizikas, įskaitant rizikos pobūdį, savininką, kilmę, galimą poveikį, tikimybę, lygį ir elgsenos su rizika strategiją.
8. Rizikų valdymo priemonių planas – dokumentas, kuriame numatomos konkrečių rizikų valdymo priemonės ir paskirstytos atsakomybės už konkrečių priemonių įgyvendinimą.
9. Rizikų valdymo procesas – veiklos procesas, skirtas identifikuoti, įvertinti, prioretizuoti rizikas, sudaryti rizikų valdymo priemonių planą, jį įgyvendinti, atlikti nustatytų rizikų ir rizikų valdymo priemonių plano įgyvendinimo stebėseną bei teikti informaciją, susijusią su rizikų valdymu.
10. Rizikos valdymo koordinatorius – informacijos vadybininkas koordinatorius, kuris pagal pareigybės aprašymą yra atsakingas už Bendrovės rizikų identifikavimo, analizės ir įvertinimo organizavimą. Koordinatorius užduotys: sudaryti rizikų valdymo priemonių planą, atlikti nustatytų rizikų ir rizikų valdymo priemonių plano įgyvendinimo stebėseną bei vadovybei teikti informaciją, susijusią su rizikų valdymu.

III SKYRIUS RIZIKŲ KATEGORIJOS, VALDYMO TIKSLAI, PAGRINDINIAI RIZIKŲ VALDYMO PRINCIPAI

11. Bendrovė savo veikloje išskiria šias pagrindines rizikų kategorijas pagal priežasčių pobūdį:
 - 11.1. strateginė rizika – rizika, susijusi su veiklos aplinkos esminiais pokyčiais ir Bendrovės gebėjimu pasinaudoti šiais pokyčiais arba pasirengti jiems, norint pasiekti Bendrovės veiklos strategijoje nustatytų tikslų. Strateginės rizikos gali kilti dėl netinkamo planavimo, klaidingų sprendimų ar netinkamo sprendimų įgyvendinimo, dėl neadekvataus resursų paskirstymo ar reikiamų išteklių nesuteikimo, dėl nesugebėjimo laiku ir tinkamai reaguoti į besikeičiančią Bendrovės veiklos aplinką, veiklos tęstinumo neužtikrinimo, pajamų stabilumo neužtikrinimo ir kt.;
 - 11.2. finansinė rizika – palūkanų normų, valiutos kurso, kredito, likvidumo, lėšų einamosiose sąskaitose ir investicijų saugumo, rinkos, mokestinė ar kita rizika, kylanti iš Bendrovės turimo finansinio turto ar finansinių įsipareigojimų;
 - 11.3. veiklos (operacinė) rizika – tikimybė patirti nuostolių, sutrukdyti veiklos tęstinumą dėl darbuotojų, sistemų, netinkamų ar nepavykusių vidaus procesų arba dėl išorės įvykių bei veiksmų poveikio, įskaitant personalo, saugos, technologinės, projektų, proceso priežiūros, informacinių sistemų, teisinės, korupcinės bei rinkos rizikos pasireiškimo. Veiklos rizika gali kilti dėl darbuotojų klaidų ar neteisėtų veiksmų, įrangos gedimų, informacinių sistemų / programų sutrikimo ir kitų veiksmų;
 - 11.4. reputacinė rizika - tai rizika, susijusi su neigiama visuomenės nuomone Bendrovės reputacijai, įvaizdžiui, kuri gali nulemti reikšmingus lėšų arba klientų praradimus.

12. Rizikų valdymo tikslai – užtikrinti savalaikį potencialių rizikų identifikavimą, tinkamą jų įvertinimą ir valdymą bei greitą reagavimą, keičiantis Bendrovės kontekstui ar aplinkai, kurioje ji veikia. Tikslams pasiekti Bendrovė:

12.1. identifikuoja potencialias rizikas, keliančias grėsmę strateginių ir operatyvinių tikslų pasiekimui bei kasdieninės veiklos vykdymui;

12.2. šalina arba mažina rizikos įvykių atsiradimo priežastis ir jų pasireiškimo tikimybę;

12.3. taiko vienodą modelį rizikų identifikavimui, vertinimui ir valdymui visuose veiklos procesuose;

12.4. vykdo nuolatinę rizikos veiksnių pasikeitimų ir jų galimos įtakos Bendrovės viduje ir išorėje stebėseną bei laiku ir reguliariai informuoja apie tai Bendrovės valdybą.

13. Siekiant užtikrinti efektyvų rizikų valdymą, Bendrovėje vadovaujama šiais principais:

13.1. integralumo principas (rizikos valdymas yra ne atskira savarankiška veikla, o struktūruotas procesas, neatsiejama visų Bendrovės veiklos procesų ir priimamų sprendimų dalis);

13.2. informacijos aktualumo ir patikimumo principas (rizikos valdymas turi būti paremtas patikimais ir aktualiais duomenimis, įskaitant statistinius, istorinius, taip pat stebėjimo ir (arba) ekspertinio vertinimo būdu gautus duomenis);

13.3. efektyvumo ir proporcingumo principas (rizikos valdymas turi būti efektyvus, valdymo priemonėms skiriamos lėšos turi būti paskirstomos racionaliai ir ekonomiškai pagrįstai, o konkrečios rizikos valdymo kaina neturi viršyti alternatyvių kaštų, kuriuos Bendrovė patirtų nevaldydama tos rizikos);

14. Rizikos valdymas yra kiekvieno darbuotojo atsakomybės dalis ir yra integruotas į visus procesus, nuo strateginio planavimo iki pokyčių valdymo.

IV SKYRIUS

RIZIKŲ VALDYMO PROCESAS IR PROCESO DALYVIŲ ATSAKOMYBĖS

15. Rizikų valdymo procesas turėtų apimti visas reikšmingas Bendrovės veiklos sritis ir nustatyti bei valdyti tikėtinus rizikos veiksnius, kurie gali neigiamai paveikti Bendrovės veiklą, taip pat suteikti pakankamą užtikrintumą, kad tiek ilgalaikiai, tiek ir trumpalaikiai veiklos tikslai bus pasiekti, o teisės aktais pavestos vykdyti funkcijos bei kiti sutartiniai įsipareigojimai bus tinkamai įgyvendinti.

16. Rizikos valdymo proceso etapai pateikti šios Politikos 1 paveiksle.

1 pav. Rizikos valdymo procesas

17. Sėkmingą rizikų valdymo proceso realizavimą užtikrina tinkamai nustatytos proceso dalyvių atsakomybės ir jų sąveika. Rizikos valdymo proceso dalyvių atsakomybės apibrėžtos šios Politikos 2 paveiksle.

Rizikos valdymo proceso dalyviai			
Valdyba	Direktorius	Rizikos valdymo koordinatorius	Skyrių/veiklų vadovai
Dalyvio atsakomybių sritis			
<ul style="list-style-type: none"> • Politikos tvirtinimas, jos peržiūra, esant poreikiui – atnaujinimas; • Rizikų, kurioms priskirtas „kritinės rizikos“ lygis, valdymo kontrolė; • Periodinė rizikų ir rizikos valdymo priemonių plano įgyvendinimo kontrolė; • Neplaninių rizikų valdymo aptarimo inicijavimas, įvykus reikšmingiems pokyčiams Bendrovės išorinėje ar vidinėje aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rizikų valdymo tvarkos aprašo tvirtinimas, reguliari jo peržiūra, esant poreikiui – atnaujinimas; • Rizikų žemėlapių tvirtinimas, reguliari (ne rečiau kaip kartą per ketvirtį) jo peržiūra, esant poreikiui – atnaujinimas; • Rizikų valdymo priemonių plane numatytų priemonių svarstymas ir atsakomybių už priemonių įgyvendinimą paskirstymas; • Rizikų valdymo priemonių plano tvirtinimas, reguliari (ne rečiau kaip kartą per ketvirtį) jo peržiūra, esant poreikiui – atnaujinimas; • Rizikų, kurioms priskirtas „kritinės rizikos“ lygis, stebėseną; • Rizikų, kurioms priskirtas „didelės rizikos“ lygis, valdymo kontrolė; • Rizikų ir rizikos valdymo priemonių plano įgyvendinimo stebėsenos rezultatų periodinis pristatymas Valdybai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rizikų valdymo politikos priežiūra; • Susirinkimų organizavimas rizikų identifikavimo, vertinimo, reitingavimo ir informacijos atnaujinimo klausimais; • Rizikų žemėlapių sudarymas, remiantis skyrių/veiklų vadovų pateikta informacija; • Rizikų valdymo priemonių plano sudarymas, remiantis skyrių/veiklų vadovų pateikta informacija; • Rizikų registro tvarkymas, remiantis skyrių/veiklų vadovų pateikta informacija, rizikų žemėlapiu ir rizikų valdymo priemonių planu; • Rizikų valdymo priemonių plano įgyvendinimo stebėseną; • Direktorius nuolatinis informavimas apie rizikų stebėseną ir rizikos valdymo priemonių plano įgyvendinimo pažangą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuolatinė išorinės ir vidinės aplinkos stebėseną, rizikų identifikavimą pagal skyriaus/veiklos pobūdį, rizikų analizę ir įvertinimą pasireiškimo tikimybės ir galimo poveikio aspektais bei jų reitingavimą; • Rizikos valdymo priemonių siūlymas; • Rizikos valdymo priemonių plane numatytų veiksmų įgyvendinimas; • Nuolatinė rizikų stebėseną; • Informacijos apie identifikuotą riziką, jų įvertinimo rezultatus, siūlomus valdymo veiksmus, veiksmų įgyvendinimo pažangą ir rizikų stebėsenos rezultatų teikimą rizikos valdymo koordinatoriui.

2 pav. Rizikos valdymo proceso dalyvių atsakomybės

V SKYRIUS RIZIKOS ĮVERTINIMAS

18. Rizikos vertinimas apima identifikuotų rizikų įvertinimą pasireiškimo tikimybės ir galimo poveikio aspektais, rizikų prioretizavimą, jų reikšmingumo nustatymą, rizikų valdymo strategijos pasirinkimą.

19. Rizikos tikimybė ir galimas poveikis vertinamas penkių balų skalėje, atsižvelgiant į tikėtiną konkrečios rizikos pasireiškimo dažnumą bei jos poveikį veiklos tikslams ir laikui (žiūrėti šios Politikos 1 lentelę).

1 lentelė. Rizikos tikimybės ir poveikio matavimas

	Lygis	Tikimybė	Poveikis
1	Labai žemas	Ypač mažai tikėtina, kad tai gali atsitikti. To dar niekada nebuvo.	Jokio arba tik labai minimalus poveikis planuojamos veiklos tikslams ir laikui.
2	Žemas	Labai mažai tikėtina, kad tai gali nutikti. Yra pasitaikę, bet tai nutinka ypač retai.	Beveik jokio arba tik minimalus poveikis planuojamos veiklos tikslams ir laikui.
3	Vidutiniškai žemas	Mažai tikėtina, bet įmanoma, kad nutiks ar pasikartos. Anksčiau tai pasitaikydavo retai.	Ribotas poveikis tikslams ir planuojamos veiklos laikui.
4	Vidutiniškai aukštas	Tikėtina kad tai atsitiks ir pasikartos. Anksčiau jau taip buvo.	Tikėtina, kad tai turės įtakos kai kurių tikslų pasiekimui.
5	Aukštas	Nuolatinis rizikos poveikis. Anksčiau tai visada pasitaikydavo dažnai ir reguliariai.	Tikėtina, kad tai turės įtakos daugelio tikslų pasiekimui, jei ne pačiai veiklai.

20. Kiekvienos atskiros rizikos reikšmingumo lygis, įvertinus rizikos galimą finansinį poveikį Bendrovei, t.y. kokius finansinius nuostolius Bendrovė gali patirti dėl tam tikros rizikos pasireiškimo (žema rizika – iki 25 000

Eur, vidutinė - nuo 25 000 Eur iki 50 000 Eur, didelė – nuo 50 000 Eur iki 100 000 Eur, kritinė – virš 100 000 Eur), nustatomas sudauginant rizikos tikimybės ir jos galimo poveikio balus.

21. Priklausomai nuo rizikos tikimybės, rizikos galimo poveikio ir nustatyto rizikos reikšmingumo lygio, kiekviena rizika įrašoma į atitinkamą rizikų žemėlapiu skiltį.

22. Išskiriami 4 rizikos reikšmingumo lygiai: 1-4 balai – „žema rizika“, 5-9 balai – „vidutinė rizika“, 10-14 – „didelė rizika“, 15-25 – „kritinė rizika“. Priklausomai nuo nustatyto rizikos lygio, taikomos sprendimo strategijos (žiūrėti šios Politikos 2 lentelę).

2 lentelė. Rizikų žemėlapiu formatas ir sprendimo strategijos

		POVEIKIS				
		1	2	3	4	5
TIKIMYBĖ	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
Rizikos balas	Rizikos lygis	Sprendimo strategijos				
1 – 4	Žema rizika	Toleruojama rizika. Šiai rizikai valdyti specialių priemonių nereikia. Rizika valdoma vykdant įprastą veiklą ir taikant esamas procesų kontrolės priemones.				
5 – 9	Vidutinė rizika	Nuolatinis stebėjimas ir (dažniausiai) specialių rizikos valdymo priemonių taikymas, siekiant šią riziką mažinti arba išlaikyti tame pačiame lygyje.				
10 – 14	Didelė rizika	Nuolatinis stebėjimas ir specialių rizikos valdymo priemonių taikymas, aukščiausiojo lygmens vadovybės kontrolė, siekiant šią riziką sumažinti iki „vidutinės“ lygio, o tokios galimybės neturint – išlaikyti ją tame pačiame lygyje.				
15 – 25	Kritinė rizika	Nuolatinis stebėjimas ir specialių rizikos valdymo priemonių taikymas, Valdybos kontrolė, siekiant šią riziką per kiek įmanoma trumpesnį laiką sumažinti iki priimtino lygio.				

23. Priklausomai nuo Bendrovės galimybių valdyti riziką ir tam reikalingų išteklių, pasirenkamas vienas iš galimų rizikos valdymo būdų:

23.1. rizikos pašalinimas (Bendrovė vykdo rizikos prevenciją, efektyvinant tam tikrą veiklos procesą, nustatant atitinkamas vidaus kontrolės priemones);

23.2. rizikos sumažinimas (Bendrovė imasi veiksmų norėdama sumažinti rizikos šaltinį ar sumažinti rizikos tikimybę arba poveikį, arba juos abu kartu, t.y. rizikos veiksnio tikimybę ir poveikis apribojami stiprinant vidaus kontrolės procedūras, nustatant papildomas kontrolės priemones, keičiant veiklos procesus, įgyvendinant kitas organizacines, vadybines, technines ar teisines priemones);

23.3. rizikos perleidimas/pasidalijimas (pvz., sudarant sutartis, įsigyjant draudimus);

23.4. rizikos toleravimas, prisiėmimas (Bendrovė nesiima jokių veiksmų rizikos tikimybei ar poveikiui sumažinti arba Bendrovė iš nuosavų lėšų formuoja rezervinį fondą. Tokia rizika yra nuolat stebima, o esant esminiams neigiamiems pokyčiams, teikiami siūlymai dėl reagavimo į padidėjusią riziką);

23.5. rizikos išlaikymas žinojimu pagrįstu sprendimu (jei galimi veiksmai nepakankamai mažina riziką, Bendrovė riziką fiksuoja ir nuolat ją peržiūri);

23.6. rizikos vengimas nusprendus ne pradėti arba netęsti veiklos, dėl kurios rizika didėja (atsisakymas inovacijų ir kitų projektų, keliančių įtarimą dėl jų įvykdymo patikimumo ar efektyvumo arba nebetęsiant riziką sukeliančių veiksmų).

24. Nustatytų rizikų ir rizikų valdymo priemonių plano įgyvendinimo stebėsenos rezultatai ne rečiau kaip kartą per metus teikiami susipažinti Bendrovės direktoriui ir valdybai.

25. Tuo atveju, kai įgyvendinus numatytas rizikų valdymo priemones rizikos reitingas nesumažėjo, atliekama priešasčių analizė (kodėl rizikos reitingas nepasikeitė) ir numatomos naujos priemonės, atsakingi asmenys už priemonių įgyvendinimą, reikalingi ištekliai bei priemonių įgyvendinimo terminai.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Politika tvirtinama ir keičiama Bendrovės valdybos sprendimu ir skelbiama Bendrovės interneto tinklalapyje.
27. Politika peržiūrima ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Esant poreikiui, Politika koreguojama, siekiant užtikrinti jos nuostatų atitikimą Bendrovės strategijai ir veiksmingumą.
28. Visi aukščiausiojo lygmens ir skyrių/veiklų vadovai bei rizikos valdymo koordinatorius privalo susipažinti su Politika ir vykdyti jos reikalavimus. Už darbuotojų supažindinimą su Politikos nuostatomis atsakingas rizikos valdymo koordinatorius.